

Dr hab. Aldona Domańska, prof. UŁ
Katedra Prawa Konstytucyjnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Łódzki

Recenzja

dorobku naukowego dra Kamila Spryszaka oraz osiągnięcia naukowego
pt. *Wpływ „miękkiego prawa” organizacji międzynarodowych na zmiany norm*
konstytucyjnych w wybranych państwach Europy,

Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019,

ISBN 978-83-66220-84-3, ss. 375

sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk
społecznych dyscyplina prawo

(Uchwała nr 60.I/2020 Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu
Marii Curie -Skłodowskiej w Lublinie z dnia 15 lipca 2020 roku)

I. Przedmiot i kryteria recenzji

Przygotowana recenzja zawiera ocenę osiągnięć naukowo-badawczych, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dra Kamila Spryszaka. Stosując kryteria sformułowane w przepisach ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r, poz. 1669 ze zm.) przedstawiono kompleksową końcową ocenę, w której uwzględniono sumę dokonań obejmujących osiągnięcia naukowe oraz pozostałe rezultaty aktywności naukowej. Ocenie poddano dokonania Habilitanta po uzyskaniu przez Niego stopnia doktora.

Ocena dorobku naukowego dra K. Spryszaka dokonana została na podstawie dokumentów załączonych do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego, w szczególności nadesłanej monografii, sporządzonego przez Habilitantkę autoreferatu, przedstawiającego dorobek naukowy oraz wykazu opublikowanych prac naukowych wraz z informacją o osiągnięciach dydaktycznych i współpracy naukowej.

II. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe - zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce - może stanowić m.in. monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a cyt. ustawy. W przypadku monografii *Wpływ „miękkiego prawa” organizacji międzynarodowych na zmiany norm konstytucyjnych w wybranych państwach Europy* napisanej przez dra K. Spryszaka warunek ten jest spełniony.

Przywołana publikacja poświęcona została analizie bardzo ciekawego problemu badawczego mianowicie problematyce wpływu „miękkiego prawa” organizacji międzynarodowych na zmiany norm konstytucyjnych w wybranych państwach Europy. Zagadnienie to ma nie tylko doniosłe znaczenie teoretyczne, ale także praktyczne. Związane jest z jedną podstawowych zasad ustrojowych – suwerennością, która w największym uproszczeniu, polega na uznaniu przez Naród istnienia swobody decyzyjnej przysługującej władzy zwierzchniej w państwie. Pamiętać przy tym należy, że suwerenność jest wartością pierwotną w stosunku do prawa. Wybitny myśliciel Jean-Jacques Rousseau argumentował, że „władza zwierzchnia, jakkolwiek absolutna, uświęcona jest i nietykalna, nie przekracza i nie może przekroczyć granic układow powszechnych, i każdy człowiek może swobodnie rozporządzać tym, co mu pozostawiono przez te układy z jego dóbr i wartości; w ten sposób zwierzchnik nie ma nigdy prawa obciążać jednego poddanego więcej niż innego, wówczas bowiem sprawa staje się prywatną i władza jego przestaje być miarodajną” (J.J. Rosseau, Umowa społeczna oraz Uwagi o rządzie polskim, Warszawa 1966, s.36). Współczesne państwo funkcjonuje jednak w odmiennej przestrzeni prawnej i politycznej, a przede wszystkim międzynarodowej. Powstanie wspólnot, organizacji o charakterze międzynarodowym skutkuje dobrowolnym i świadomym ograniczeniem owej suwerenności w związku z członkostwem państwa w takich podmiotach. I o ile nie ma wątpliwości w zakresie związania i stosowania tzw. „twardego prawa” (*hard law*) o tyle, określenie charakteru związania państw członkowskich tzw. „miękkim prawem” (*soft law*) wciąż nie jest jednoznaczne i wywołuje wiele kontrowersji. Habilitant dokonał analizy tego zagadnienia zawężając obszar badań do wpływu owego *soft law* organizacji międzynarodowych na zmiany norm konstytucyjnych w odniesieniu do państw Europy Środkowo-Wschodniej. Podkreślenia wymaga fakt, że jest to pierwsza kompleksowa monografia odnosząca się do problemu określenia charakteru prawnego prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe i wpływu jakie miało ono na zmiany norm konstytucyjnych. Dotychczas publikowane opracowania miały charakter opracowań

częstkowych, wybiórczo poruszających zagadnienia analizowane przez Habilitanta. Tło komparatystyczne zostało dobrane właściwie. Są to przede wszystkim państwa Europy Środkowo-Wschodniej, co jest uzasadnione perspektywą badawczą. Autor uwzględnił także państwa leżące na Zakaukaziu (Armenia, Azerbejdżan, Gruzja), co jest interesujące i nadaje rozważaniom walor ciekawostkowy. Lektura monografii wskazuje z jak wieloma problemami należy się zmierzyć w przypadku stosowania norm *soft law*. Z tych przeto względów uznaję wybór tematu rozprawy habilitacyjnej dra Kamila Spryszaka za trafny i naukowo uzasadniony.

Autor w sposób jednoznaczny formułuje cel badawczy, uznając, że istotne znaczenie dla przedmiotu pracy stanowi określenie miejsca „miękkiego prawa” w krajowym systemie źródeł prawa. A także zbadanie, czy owo prawo może oddziaływać na kształt konstytucyjnych systemów ustrojowych wybranych państw. W kręgu zainteresowań habilitanta pozostały przede wszystkim państwa Europy Środkowo-Wschodniej oraz Zakaukazia, które m.in. w ocenie Rady Europy leżą na kontynencie europejskim (s.17-18). Z tak wyznaczonym celem badawczym ściśle skorelowana jest są hipoteza badawcza, według której „miękkie prawo” organizacji międzynarodowych, tworzone zwłaszcza przez Radę Europy, Unię Europejską oraz OBWE, odegrało istotną rolę w torowaniu przemian demokratycznych w państwach Europy Środkowej i Wschodniej po 1989 r. Było ono istotnym uzupełnieniem i wzbogaceniem instrumentów prawnie wiążących, a zwłaszcza Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (s.20).

Monografia podzielona jest na cztery, dość obszerne, rozdziały. Są one spięte klamrą w postaci wprowadzenia oraz wniosków końcowych. Każdy z rozdziałów zawiera połączenie rozważań teoretycznych, doktrynalnych, a na tym tle pokazane są kwestie praktyczne. Zwraca uwagę umiejętność Autora łączenia nierzadko skomplikowanych zagadnień. Zarówno układ, jak i strukturę wewnętrzną opiniowanej rozprawy habilitacyjnej uważam za klarowne, prawidłowe i zasługujące, ze wszech miar, na pozytywną ocenę.

Rozdział pierwszy pełni rolę merytorycznego wprowadzenia do analizowanych w dalszej części pracy zagadnień. Autor słusznie systematyzuje poglądy na temat źródeł prawa organizacji międzynarodowych, wyjaśnia pojęcie standardów międzynarodowych o charakterze wiążącym i o charakterze prawa miękkiego. Najciekawszy fragment tej części monografii stanowią rozważania zawarte w punkcie piątym. Autor wskazuje miejsce tworzonego przez organizacje międzynarodowe prawa w polskim konstytucyjnym systemie źródeł powszechnie obowiązującego prawa. Habilitant nie tylko przedstawia poglądy przedstawicieli doktryny na tę kwestię, ale co ważne prezentuje swoje (s. 92-94). Przedmiotem analizy kolejnego rozdziału są standardy organizacji międzynarodowych o charakterze „miękkiego prawa” dotyczące materii konstytucyjnej. Rozważania poruszane w tej części

monografii stanowią bardzo istotny wątek, gdyż odnoszą się, jak zaznacza Habilitant w autoreferacie (s. 4) do aksjologii organizacji międzynarodowych, a *de facto* jak wskazuje lektura dzieła dotyczą systemu ochrony praw jednostki. Na poziomie uniwersalnym Autor jedynie wspomina o zasadzie praworządności, zaś w przypadku standardów europejskich rozważania dotyczą przede wszystkim trzech elementów demokracji: praworządności, zaufania obywateli do rządu i praw człowieka. Przy czym słusznie Autor odrębnie przedstawił owe standardy wypracowane przez Radę Europy, Unię Europejską i OBWE. W tej części monografii poddane są analizie zagadnienia, które choć nie wywołują szerszej dyskusji w doktrynie czy publicystyce, to jednak rodzą wątpliwości w praktyce. Szkoda, że Habilitant nie odniósł się w związku z powyższym właśnie do praktyki ustrojowej państw Europy Środkowej i Wschodniej w zakresie urzeczywistnienia najistotniejszych wartości stanowiących fundament współczesnych standardów organizacji międzynarodowych. Zwłaszcza polskie doświadczenia ostatnich lat byłyby tu interesujące. Oczywiście fakt, że monografia została opublikowana w 2019 r. usprawiedliwia w znacznym stopniu taki efekt. Rozdział trzeci traktuje o mechanizmach oddziaływania „miękkiego prawa” na proces zmian norm konstytucyjnych w wybranych państwach Europy. Habilitant słusznie dostrzega, że proces „europeizacji konstytucji narodowych” z uwzględnieniem standardów międzynarodowych, był charakterystycznym elementem przekształceń ustrojowych po 1989 r. w całej Europie Środkowej i Wschodniej. Autor konsekwentnie przedstawił system prawodawczy Rady Europy, Unii Europejskiej oraz OBWE. Bardzo pozytywnie należy ocenić fragment rozważań, poświęcony kwestiom wyborów, a dokładnie udziału Organizacji Narodów Zjednoczonych w procesie demokratyzacji procedur wyborczych przede wszystkim w państwach Europy Środkowej i Wschodniej. Słusznie Autor zauważa, że obserwacja i monitorowanie procesu wyborczego przyczynia się do wypracowania praktyki elektoralfnej oraz do skonkretyzowania precyzyjnych standardów dotyczących organizacji wyborów, nie ujętych w traktatowych źródłach politycznych praw człowieka (s. 151). O dziwo odnajdujemy tu przykłady nie z praktyki państw Europy Środkowej i Wschodniej czy Zakaukazia (choć jest Gruzja), ale Kambodży i Gwatemali (s.154). Bardzo interesujące rozważania dotyczą działalności Komisji Monitoringowej, Komisji Weneckiej oraz mechanizmu kontroli przestrzegania ETPCz, w którym zasiada po jednym członku z państw-sygnatariuszy Konwencji. Działalność Komisji Weneckiej Habilitant ilustruje przykładami jej oddziaływania w państwach Europy Środkowej i Wschodniej. W ostatnim czwartym rozdziale Autor wskazuje jakie znaczenie ma „miękkie prawo” organizacji międzynarodowych dla procesu zmian norm konstytucyjnych. Habilitant odniósł się tu do zasady pluralizmu politycznego, prawa i praktyki wyborczej, zasady podziału władzy,

praworządności, legalizmu, systemu ochrony praw i wolności obywatelskich, władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej oraz samorządu terytorialnego. Krytycznie należy ocenić brak komentarza Autora odnośnie do polskiego przykładu w zakresie przeprowadzenia wyborów, realizacji zasady podziału władzy czy praworządności. O ile bezspornie należy zgodzić się z poglądem Autora, że standardy organizacji międzynarodowych o charakterze *soft law* w odniesieniu do tych zasad odegrały istotną rolę w procesie transformacji prawnokonstytucyjnej w państwach Europy Środkowej i Wschodniej po 1989 r. o tyle warte rozważenia jest odniesienie się do realizacji, urzeczywistnienia tych standardów w obecnej praktyce ustrojowej tych państwa tej części Europy. Autor dostrzega, że droga do demokratycznej praktyki ustrojowej danego państwa nie kończy się wraz z uzyskaniem członkostwa w Radzie Europy, a jest procesem złożonym, ukazującym dylematy trudności, jakie towarzyszą kolejnym fazom konsolidacji politycznej. Z całą pewnością przedstawienie tej praktyki byłoby bardzo interesujące. Oczywiście uznać należy, że rezygnacja z badania praktyki była celowym zabiegiem Autora i w związku z tym refleksja ta nie może mieć wpływu na ocenę całości rozważań Habilitanta. Może być natomiast przyczynkiem do dyskusji.

Duże wrażenie wywołuje wykaz wykorzystanej literatury przedmiotu (s. 303-375). Obejmuje ona ponad 750 pozycji literatury, ponad 200 aktów normatywnych i dokumentów, w tym przede wszystkim międzynarodowych, kilkadziesiąt orzeczeń ETCP i innych sądów. Dowodzi to nie tylko bardzo dobrej orientacji Autora w obszernej, zwłaszcza anglojęzycznej literaturze przedmiotu, ale potwierdza także ogromną pracowitość Autora. Dodać należy, że dr K. Spryszak porusza się po tym obszernym materiale źródłowo-bibliograficznym z dużą swobodą, rzetelnie go wykorzystując.

Krótko odnieść się należy do formalnej strony przedłożonej do recenzji rozprawy habilitacyjnej. Autor umiejętnie posługuje się kilkoma metodami badawczymi - głównie dogmatyczno-prawną, ale także metodą historyczno-prawną oraz prawnoporównawczą. Prowadząc swoje rozważania, wnikliwie analizuje zebrany materiał źródłowy. Wyprowadzane przez Habilitanta wnioski są dobrze uargumentowane i udokumentowane w sposób prawidłowy. Autor posługuje się dojrzałym i poprawnym językiem prawniczym. Podsumowując należy wysoko ocenić warsztat naukowy dra K. Spryszaka. Autor poprawnie, wręcz z lekkością, posługuje się poprawną polszczyzną i językiem prawniczym, co w przypadku prac habilitacyjnych powinno być regułą. Jednak czytając ukazujące się na polskim rynku wydawniczym publikację okazuje się, że tak niestety nie jest. Praca jest także poprawna stylistycznie.

Lektura ocenianej rozprawy habilitacyjnej prowadzi do wniosku, że cel, jaki postawił sobie Habilitant – wyeksponowany we wstępie pracy – został z powodzeniem osiągnięty. Należy w związku z powyższym uznać, że monografia przedłożona przez dra K. Spryszaka jako osiągnięcie naukowe z naddatkiem spełnia warunki stawiane tego typu publikacjom. Jest to monografia oparta na solidnym warsztacie naukowym, w której Autor prezentuje nie tylko bardzo dobrą znajomość przedstawianych zagadnień, ale wykazuje także umiejętności formułowania trafnych opinii, własnych poglądów. Stąd w mojej opinii przedstawiona do recenzji rozprawa uzasadnia nadanie dr. K. Spryszakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie prawo.

III. Ocena pozostałych rezultatów aktywności naukowej dra K. Spryszaka

Pozostały dorobek naukowy Pana dr. Kamila Spryszaka, biorąc pod uwagę, że od czasu uzyskania stopnia naukowego doktora nauk prawnych w 2014 roku do wszczęcia postępowania habilitacyjnego (2020 rok) upłynęło sześć lat, jest wystarczający pod względem ilościowym i zróżnicowany pod względem jakościowym. Obejmuje on swoim zakresem, poza monografią wskazaną przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, autorstwo 25 publikacji, ponadto redakcję naukową 24 publikacji oraz 1 recenzję.

Badania naukowe prowadzone przez dr. K. Spryszaka po uzyskaniu przez Niego stopnia naukowego doktora nauk prawnych, można ująć w cztery obszary badawcze. Pierwszy stanowi kontynuację badań, których efektem była dysertacja doktorska i dotyczy monitorowania procesów wyborczych. Przykładem publikacji z tego obszaru są: *Naruszenie zasad wolnych i demokratycznych wyborów w świetle raportów międzynarodowych misji obserwacyjnych*, [w:] *Pomiędzy światem polityki a życiem naukowym. Nauki o polityce, stosunki międzynarodowe i bezpieczeństwo, tom I, Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Saletrze*, red. J. Jaskiernia, R. Kubicki, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2015, s. 159-182, ISBN 978-83-65139-16-0; *Instytucjonalizacja zasad prawnych międzynarodowego obserwowania wyborów w polskim systemie wyborczym*, [w:] *Międzynarodowe standardy ochrony praw człowieka a doświadczenia polski*, tom IV, red. Nauk. J. Jaskiernia, K. Spryszak, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016, s. 112-119, ISBN 978-83-8019-225-6; *Znaczenie obserwatorów krajowych i zasady krajowego monitoringu wyborów w świetle standardów międzynarodowych*, [w:] *Odpowiedzialność władz publicznych w państwach członkowskich w przestrzeni aksjologicznej Unii Europejskiej*, red. Ł. J. Pikuła, Toruń 2016, t. II, s. 219-231, ISBN 978-83-8019-416-1; *Efektywność norm międzynarodowych regulujących obserwowanie wyborów*, [w:] *Granice efektywności prawa. Sposoby osiągania efektywności w prawie*, tom I, red. Ł. J. Pikuła, H. Kaczmarczyk, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016, s. 225-244,

ISBN 978-83-8019-617-9. Drugi obszar badawczy dr. K. Spryszaka dotyczy zagadnień związanych ze charakterystyką i stosowaniem tzw. „miękkiego prawa”. Zwieńczeniem badań z tego obszaru jest monografia wskazana we wniosku jako główne osiągnięcie naukowe: *Wpływ „miękkiego prawa” organizacji międzynarodowych na zmiany norm konstytucyjnych w wybranych państwach Europy*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019, ss. 375. Inne opublikowane teksty z tego kręgu tematycznego to: *Uniwersalne standardy z obszaru „miękkiego prawa”*, [w:] *Współczesne wyzwania państwa i prawa księga jubileuszowa prof. Jerzego Jaskierni z okazji 45-lecia pracy naukowej*, red. K. Spryszak, Ł. Baratyński, P. Ramiączek, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017, s. 371-382, ISBN 978-83-8019-653-7; *Rola standardów o charakterze soft law w zakresie kreowania zobowiązań w państwach członkowskich organizacji międzynarodowych*, „*Humanities and Social Sciences*” 2017, Vol. XXII, 24, ISSN 2300-5327; *Rola standardów Unii Europejskiej o charakterze „miękkiego prawa” dotyczących materii prawnokonstytucyjnej*, [w:] *Słuszność w prawie. Teoria i praktyka*, red. Ł.J.Pikuła, H.Kaczmarczyk, tom III, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017, s. 255-272, ISBN 978-83-8019-799-2; i.in. Podkreślić należy, że dr K. Spryszak we wszystkich publikacjach z tego obszaru porusza bardzo istotną nie tylko z teoretycznego, ale przede wszystkim praktycznego punktu widzenia kwestię charakteru norm *soft law* i ich znaczenia w procesie zmian norm ustaw zasadniczych. Trzeci obszar dotyczy problematyki uwarunkowań transformacji demokratycznej w odniesieniu do kształtowania norm konstytucyjnych przy wsparciu organizacji międzynarodowych i procesu tworzenia się społeczeństwa obywatelskiego. Przedmiotem rozważań publikacji z tego kręgu było przede wszystkim określenie jakie znaczenie dla procesów konsolidacji politycznej w państwach Europy Środkowo-Wschodniej i zmian konstytucyjnych miało wsparcie organizacji międzynarodowych. Przykładem publikacji z tego obszaru są m.in.: *Standardy podziału i równowagi władz w świetle Europejskiej Komisji na Rzecz Demokracji przez Prawo (Komisji Weneckiej)* „*Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych*” nr 1, 2019, s. 13-19, ISSN: 2081-0903; *Działania Unii Międzyparlamentarnej (IPU) na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka. Aksjologia-instytucje-efektywność*, tom I, red. J.Jaskiernia, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, s. 540-550, ISBN 978-83-7780-979-2; *Stymulowanie rozwoju regionu przez władze publiczne w świetle doświadczeń Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Europy*, [w:] *Uwarunkowania efektywności struktur władzy publicznej*, red. J.Jaskiernia, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2016, s. 217-233, ISBN 978-83-33-6775. Czwarty obszar badań obejmuje publikacje, których tematyka oscyluje wokół systemu źródeł prawa. Habilitant analizuje owe zagadnienie

w świetle praktyki ustrojowej oraz orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Wskazać tu można: *Upoważnienie do wydania rozporządzenia - model konstytucyjny i jego interpretacje*, *Przegląd Prawa Publicznego* 2019, nr 10, s.47-60; ISSN 1896-8996; *Charakter prawny rozporządzenia i krąg podmiotów uprawnionych do jego wydania*, „*Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych*”, nr 4, 2019, s.19-32, ISSN: 2081-0903; *Wyrażenie zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej - model konstytucyjny i uwarunkowania jego realizacji*, *Przegląd Konstytucyjny* 2019, nr 3, s. 80-100, ISSN 2544-2031; *Zamknięcie systemu źródeł prawa w Konstytucji RP jako instrument ochrony praw i wolności obywatelskich*, „*Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych*” nr 4, 2019, s.33-56, ISSN: 2081-0903.

Podsumowując ocenę pozostałych rezultatów aktywności naukowej dra K. Spryszaka można zastosować dwa kryteria – ilościowe i jakościowe. Według pierwszego, można odnieść wrażenie, że dotychczasowe osiągnięcia naukowo - badawcze Habilitanta nie mogą zostać zaklasyfikowane jako przesadnie obszerne. Jednak biorąc pod uwagę czas w jakim dorobek ów został osiągnięty perspektywa powinna ulec zmianie. Co istotne kryterium ilościowe nie powinno być decydującym. Należy wskazać na walor jakościowy owych publikacji. Są one nie tylko interesujące i dotyczą bardzo istotnych zagadnień zarówno z doktrynального, jak i praktycznego punktu widzenia. Podsumowując wskazać należy, że wszystkie opublikowane po uzyskaniu stopnia naukowego doktora prace są interesujące, prezentują wysoki poziom naukowy i dowodzą naukowych kompetencji Habilitanta.

Dr K.Spryszak pełnił także funkcje współredaktora naukowego 24 opracowań naukowych. Odnotować także wypada aktywność konferencyjną Habilitanta. Wygłosił referaty podczas 5 międzynarodowych konferencjach naukowych w Rosji (3), Ukrainie, Serbii. W kraju natomiast uczestniczył w 11 konferencji, przy czym podczas 7 z nich wygłosił referaty. Jego wystąpienia dotyczyły głównie problematyki drugiego i trzeciego, ze wskazanych przeze mnie, obszarów badań Habilitanta.

Podsumowując ten fragment oceny wskazać należy, że Habilitant nie kierował międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi, nie wykazał też udziału w takich projektach. uczestniczył jedynie w 2 projektach badawczych realizując tematy w ramach badań statutowych. Pozytywnie ocenić należy czynny udział w konferencjach naukowych o zasięgu krajowym oraz międzynarodowym. W ocenie recenzent przedstawiony do oceny, obok monografii, dorobek naukowy można uznać za umiarkowany, ale wystarczający. Podkreślić jednak należy, że dorobek ten wypracowany został przez Habilitanta w okresie 6 lat od nadania

stopnia doktora. Sądę, że dobrze to rokuje na przyszłość odnośnie dalszego rozwoju naukowego dra. K. Spryszaka.

IV. Osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego, organizacyjnego i współpracy międzynarodowej

Dr K. Spryszak zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w Instytucie Nauk Prawnych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Jego działalność dydaktyczna nagrodzona została indywidualną nagrodą II stopnia Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego za wyróżniające osiągnięcia dydaktyczne w roku akademickim 2014/2015. Habilitant dotychczas prowadził wykłady i ćwiczenia z następujących przedmiotów: *Prawo konstytucyjne, Konstytucyjny system organów państwowych, Legislacja administracyjna, Instytucje i źródła prawa Unii Europejskiej oraz Prawo Unii Europejskiej*. Ponadto prowadził seminaria licencjackie i magisterskie. Łącznie pod jego kierunkiem powstało 13 prac licencjackich, 15 magisterskich i w przypadku 8 przewodów doktorskich pełnił funkcję promotora pomocniczego.

O osiągnięciach Habilitanta świadczy także jego współpraca międzynarodowa prowadzona w latach 2017-2018 w ramach której przeprowadził 4 wykłady na Uniwersytecie Narodowym „Akademia Ostrogska” na Ukrainie.

W ramach osiągnięć organizacyjnych wskazać należy, że dr K. Spryszak był kierownikiem organizacyjnym 6 międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych systemom ochrony praw człowieka organizowanych w Sejmie RP przez Wydział Prawa i Nauk Społecznych UJK oraz Zarząd Główny Stowarzyszenia Parlamentarzystów Polskich, a także 59 Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego w Kielcach w 2017 r..

Ponadto pełnił funkcję recenzenta czasopisma *Acta Scientifica Academia Ostroviensis. Sectio A. Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne* wydawanego przez Wyższą Szkołę Biznesu i przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Reasumując, w mojej ocenie dr K. Spryszak spełnia kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej wymagane w tym zakresie w odpowiednich przyepisach.

V. Konkluzja

Zgodnie z przepisem art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, jak również wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji

naukowej lub instytucji kultury. Osiągnięcie naukowe może stanowić monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. Warunek ten jest spełniony w przypadku monografii napisanej przez dr. Kamila Spryszaka pt. *Wpływ „miękkiego prawa” organizacji międzynarodowych na zmiany norm konstytucyjnych w wybranych państwach Europy*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019, ISBN 978-83-66220-84-3, ss. 375. Praca habilitacyjna jest na wysokim poziomie naukowym. Cechuje ją zarówno poprawna metodologia, jaki i trafne rozwiązanie istotnego problemu badawczego, zgodnego ze sformułowanymi hipotezami badawczymi. Monografia jest niewątpliwie wkładem w rozwój nauki polskiej.

Także pozostały dorobek naukowy osiągnięty po uzyskaniu stopnia doktora uzasadniają w pełni wnioski o nadanie Panu dr. Kamilowi Spryszakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego. Jest on znaczący w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych pod względem jakościowym i wystarczający pod względem ilościowym. Także w obszarze dydaktycznym, popularyzatorskim i współpracy międzynarodowej osiągnięcia Habilitanta spełniają kryteria wskazane w odpowiednich przepisach.

Mając powyższe na uwadze wnoszę o podjęcie dalszych kroków w celu nadania dr. Kamilowi Spryszakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie prawo.

Aldona Domańska

Dr hab. Aldona Domańska, prof. UŁ

Lpola: 31. X. 2020 r.